

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

STAND VAN ZAKEN

Vlaanderen
is natuur

Door antwoord te geven op enkele veelgestelde vragen geven we u in deze presentatie wat meer informatie over bepaalde termen zoals onder andere PAS, IHD, zoekzone en soorten.

Vlaanderen
is natuur

Veelgestelde vragen

1. Wat is PAS en waarom is het nodig?
Hoe is de relatie tussen PAS en IHD? Wat zijn de volgende stappen?
2. Hoe worden de ontbrekende puzzelstukken voor de soorten ingevuld?
3. Hoe en wanneer wordt de zoekzone bepaald?
4. Hoe en wanneer is de wettelijke verankering van het nieuwe beheerplan voorzien?
5. Welke middelen en instrumenten zijn voorzien voor de realisatie?

Vraag 1:

Wat is PAS?

Hoe is de relatie
tussen PAS en IHD?

Wat is herstelbeheer in het kader van PAS?

Wat zijn de volgende stappen en
openstaande vragen?

PAS

Wat is PAS?

PAS staat voor Programmatische Aanpak Stikstof.

De PAS zorgt voor een gestructureerde aanpak van de neerslag van stikstof (N) in SBZ-gebieden (speciale beschermingszone).

Deze N slaat neer uit de lucht en is afkomstig vanuit verschillende bronnen, zoals de landbouw, industrie, verkeer, huishoudens en het buitenland. Deze bronnen kunnen dicht bij een SBZ gelegen zijn, maar ook verder af.

PAS

Waarom is PAS belangrijk?

De N-deposities zijn in elke SBZ te hoog, waardoor een gunstige staat van instandhouding voor habitats niet kan bereikt worden.

De overheid wil via de PAS deze situatie remediëren door:

- een generiek beleid te voeren om de N-emissies te reduceren
- een brongericht beleid te voeren dat de nodige voorwaarden oplegt bij de vergunningverlening
- een herstelbeleid in te stellen, dat de rechtstreekse effecten van de N-deposities in de habitats vermindert of wegneemt

Dit zonder de vergunningverlening van economische activiteiten stop te zetten (cfr situatie in Nederland).

PAS

Wat weten we al over PAS?

- De PAS zal drie fasen kennen
 - een overgangsfase: tot midden 2015
 - een voorlopige PAS (VPAS): 2 à 3 jaar
 - de definitieve PAS (DPAS): start in 2019

PAS

Wat weten we al over PAS?

- De DPAS wordt de eindsituatie, waarbij
 - de achteruitgang van het milieu gestopt is
 - de taakstelling van elke sector tot de aanpak gekend is
 - het herstelbeheer is vastgelegd
 - de gerealiseerde reducties deels terug kunnen ter beschikking gesteld worden voor nieuwe initiatieven (ontwikkelderuimte).

PAS

Wat weten we al over PAS?

- Op basis van het beoordelingskader is een eerste inschatting gemaakt over de gevolgen voor landbouwbedrijven.
- Dat maakt een onderscheid tussen groene, oranje en rode landbouwbedrijven.
- De bedrijven werden op basis van deze eerste inschatting geïnformeerd over de categorie waarin ze vallen:
 - voor groene stelt zich niet meteen een probleem
 - rode zijn met hun huidige uitstoot niet hervergunbaar
 - voor oranje bedrijven kan in deze fase geen uitspraak gedaan worden, maar zij zullen bepaalde reducties moeten realiseren

PAS

Hoe wordt met PAS omgesprongen in fase 1? (voorbereiding MP 1.1)

- In de managementplannen 1.1 wordt maximaal ingezet op het verkleinen van het openstaand saldo en dus van de zoekzones
- Dit moet snel gebeuren door het vastleggen van de doelen onder contract bij de 'sterkste schouders'
- De afbakening van de zoekzones houdt rekening met de ligging en emissies van bedrijven
- Bij de allocatie van de doelen wordt de impact op de bedrijven in acht genomen
- De verdeling van de doelen wordt waar mogelijk geoptimaliseerd

PAS

Hoe wordt met PAS omgesprongen in de volgende fasen (van de managementplannen)?

- In volgende fasen zullen de managementplannen bijhouden in hoeverre:
 - zoekzones verder krimpen door bijkomende allocatie van doelen, wat een aantal extra bedrijven uit de problemen kan halen
 - prioriteit gaat naar gebieden:
 - waar veel rode of oranje bedrijven gelegen zijn
 - waar zoekzones vaak oorzaak zijn van rode of oranje kleur
 - met groot verschil tussen doelstelling en zoekzone

PAS

Hoe wordt met PAS omgesprongen in de volgende fasen (van de managementplannen)?

- In volgende fasen zullen de managementplannen bijhouden in hoeverre:
 - herstelgerichte acties uitgewerkt worden voor alle actuele habitats die onder druk staan door te hoge deposities
 - brongerichte maatregelen gebiedsspecifiek toegewezen worden
 - socio-economische analyse doorwerkt bij de verdere allocatie van doelen

PAS

Wat zijn de openstaande vragen?

- In welke mate zal het toewijzen van doelen en het verkleinen van de zoekzones het aantal bedrijven met problemen verkleinen?
- Welk herstelbeheer is nodig en hoe wordt het uitgevoerd en gefinancierd?
- Welke inspanningen worden gevraagd van de sectoren landbouw, verkeer en industrie?
- Hoe worden die inspanningen verdeeld en gefinancierd?
- Op welke wijze zullen de belangen tussen initiatiefnemers uiteindelijk afgewogen worden?

PAS

Wat is PAS-herstelbeheer?

- Beheer dat de effecten van stikstofdeposities op habitats wegneemt of vermindert, zodat de staat van instandhouding verbetert of niet verder achteruitgaat.
- Maatregelen zijn bv. bekalken, plaggen, afgraven, ruimen, maaien, begrazen, verwijderen strooisel, kappen opslag, vernatten,...

PAS

Wanneer is PAS-herstelbeheer nodig?

- Herstelbeheer is nodig wanneer in een SBZ de kritische deponiewaarde wordt overschreden en er indicatoren van versterking of verzuivering aanwezig zijn in habitats.

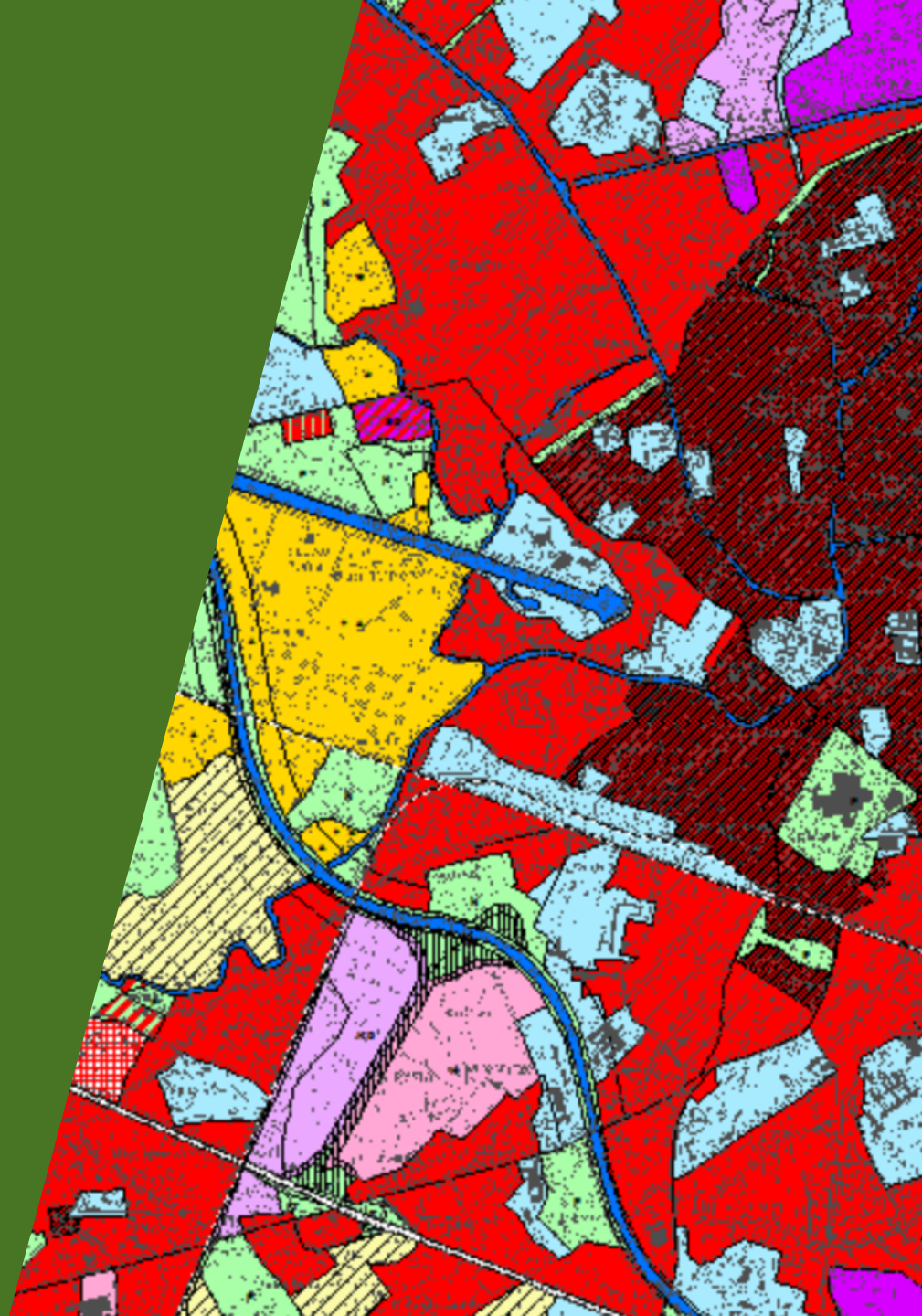
PAS

Hoe wordt PAS-herstelbeheer aangepakt?

- Herstelstrategieën zijn landschapsafhankelijk. Vandaar dat per SBZ een landschapsanalyse noodzakelijk is.
 - 2015: Landschapsecologische analyse per SBZ: welk herstelbeheer is noodzakelijk?
 - 2016: Gebiedsanalyse: welk herstelbeheer loopt en welke scenario's zijn er voor overig herstelbeheer?
 - 2017: Gebiedsvisie: keuze van scenario
 - 2018: Omzetting in beheerplannen
 - 2019: Start DPAS: herstelbeheer staat op sporen

Vraag 2

Hoe en wanneer wordt de
zoekzone bepaald?

ZOEKZONES

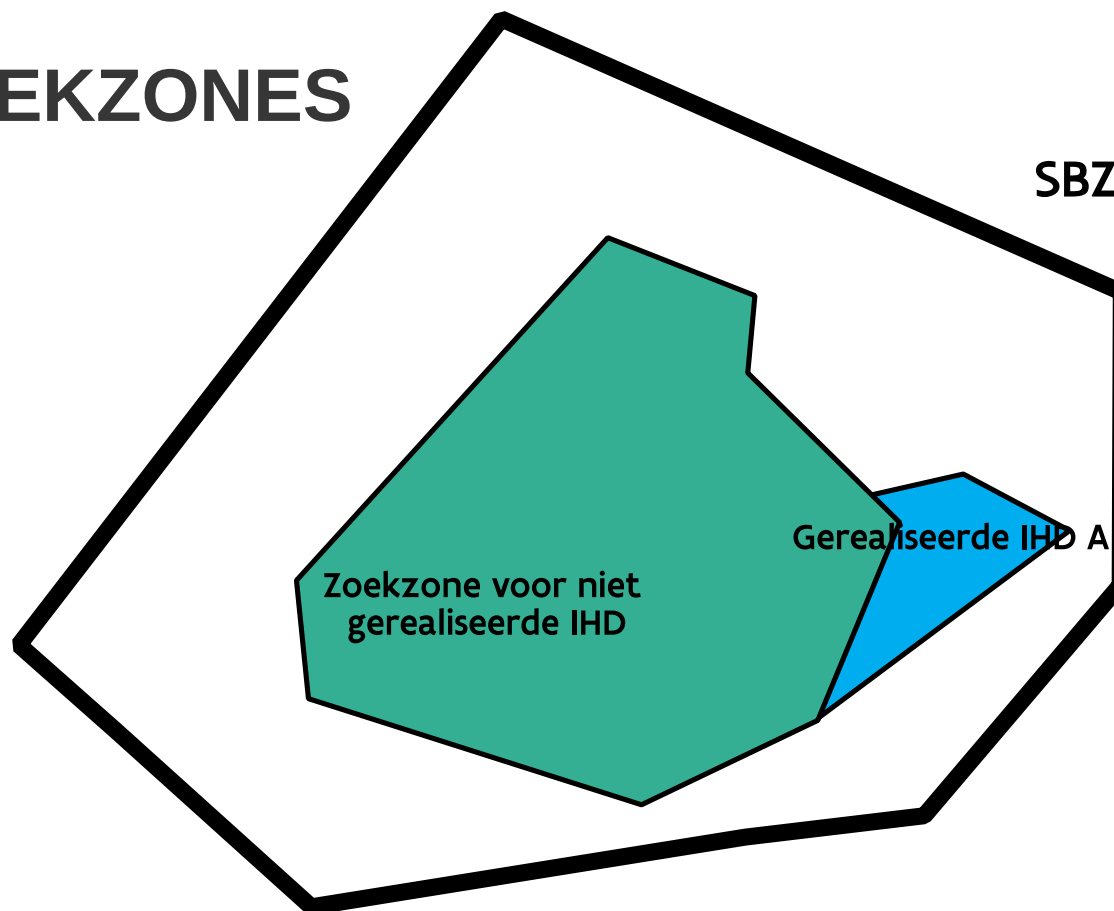
Wat is een zoekzone en hoe werkt die?

- Zone die gevrijwaard wordt voor de realisatie van openstaande doelen
- Vormt de toetszone voor de beoordeling van effecten van plannen en projecten in voortoets en passende beoordeling
- Afgebakend via een ruimtelijk model (het 'zoekzonemodel') op basis van
 - Actuele en potentiële natuurwaarden (basis)
 - Socio-economische belangen (verfijning)
- Grootte bepaald door openstaand saldo aan doelen

→ **Allocatie doelen leidt tot verkleining zoekzone**

ZOEKZONES

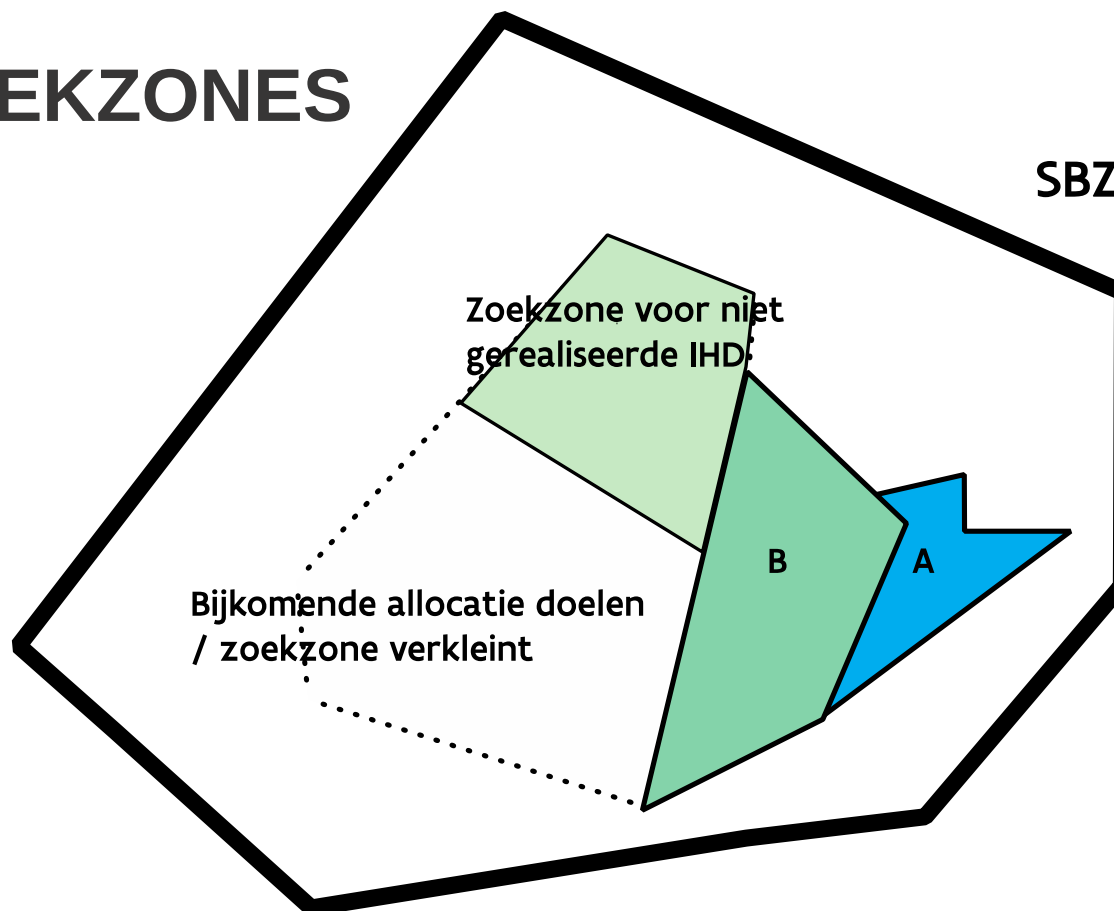
SBZ deelgebied

Vlaanderen
is natuur

ZOEKZONES

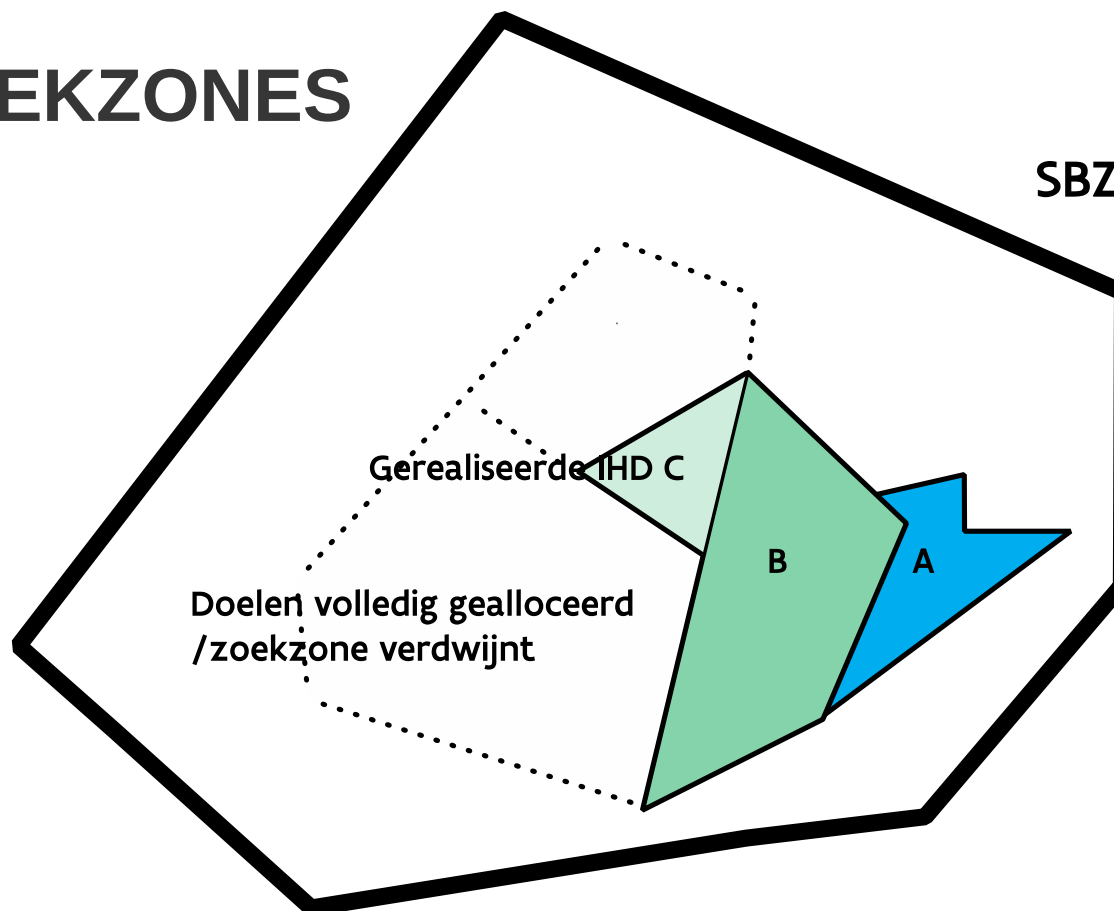
SBZ deelgebied

Vlaanderen
is natuur

ZOEKZONES

SBZ deelgebied

Vlaanderen
is natuur

Vraag 3

Hoe worden de ontbrekende
puzzelstukken voor de soorten
ingevuld?

SOORTEN

Over welke soorten gaat het?

- In de Gewestelijke en Specifieke (per Speciale Beschermingszone) Instandhoudingsdoelstellingen zijn 109 Europees te beschermen soorten tot doel gesteld
 - Vogels, andere dieren- en enkele plantensoorten
 - Het leefgebied van deze soorten mag niet aangetast worden en mogelijk zijn beheer- of milieumaatregelen of uitbreiding van het leefgebied nodig voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding.

SOORTEN

Over welke soorten gaat het?

- Habitattypische soorten
 - Zijn typisch voor een habitat en dienen in Vlaanderen in voldoende mate voor te komen als voorwaarde voor een gunstige staat van instandhouding van het habitat.
 - Doelen voor habitats zijn immers niet alleen kwantitatief (oppervlakte), maar ook kwalitatief. In die kwalitatieve doelstellingen worden ook de noden van de habitattypische soorten meegenomen.

LEEFGEBIEDEN

Hoe zijn soorten in de Europese natuurdoelen opgenomen?

- Voor een reeks soorten volstaat het behoud en/of kwaliteitsverbetering van leefgebied.
- Voor een reeks soorten spoort bijkomende ontwikkeling van leefgebied samen met de doelen voor Europees te beschermen habitats (zij 'liften mee' op de habitatdoelen).
- Voor sommige soorten zijn in een reeks SBZ concrete doelen vooropgesteld voor de ontwikkeling van extra leefgebied naast de ontwikkeling van de habitats.

LEEFGEBIEDEN

Hoe gaan we om met vereisten voor soorten?

- Voor sommige soorten zijn specifieke inrichtings- of beheermaatregelen nodig om tot een gunstige staat van instandhouding te komen. Deze kunnen opgenomen worden als actie onder de prioritaire inspanningen.
- Vegetaties die leefgebied vormen voor Europees te beschermen soorten, mogen niet ingenomen worden door habitats die niet verenigbaar zijn met hun leefgebiedvereisten.

LEEFGEBIEDEN

Hoe gaan we om met vereisten voor soorten?

- De realisatie van habitatdoelen voor boshabitats moet afgewogen worden ten opzichte van de ecologische vereisten van vogelsoorten die karakteristiek zijn of vaak voorkomen in grotere, open en natuurkwaliteitsvolle weilandcomplexen (paapje, graspieper, grutto, roodborsttapuit, tureluur, watersnip, wulp).
- Complementair met de managementplannen worden voor een reeks soorten soortenbeschermingsprogramma's ontwikkeld voor heel Vlaanderen.

LEEFGEBIEDEN

Hoe brengen we leefgebieden in in managementplan 1.1?

- Het managementplan zal een informatieve kaart bevatten met de vegetaties relevant als leefgebied voor soorten.
- Effecten op leefgebieden zijn te onderzoeken bij plannen en projecten via de voortoets en passende beoordeling.
- Zoekzones
 - Bevatten extra oppervlakte leefgebied voor sommige soorten in een aantal SBZ
 - Habitat- en soortendoelen worden op elkaar afgestemd
- Prioritaire inspanningen: acties voor (leefgebieden van) soorten inschrijven.

Vraag 4

Hoe en wanneer is de wettelijke verankering van het nieuwe beheerplan voorzien?

Wat zijn de openstaande vragen?

Wat zijn de volgende stappen?

BEHEERPLAN

Waarom is het beheerplan belangrijk in het kader van de Europese natuurdoelen?

- In het beheerplan worden concrete maatregelen bepaald en vergund om natuurdoelen op het terrein te realiseren.
Bijvoorbeeld: het open houden van een poel, beheren van heide of graslanden, het dunnen van een bos,...

BEHEERPLAN

Wat weten we al over het beheerplan en wat zijn de openstaande vragen?

- Nu bestaan al bosbeheerplannen en erkende natuurreservaten. Deze worden vervangen door één instrument: het natuurbeheerplan.
- Het bos- en natuurdecreet werd hiervoor in 2014 aangepast.
- Een ontwerp van uitvoeringsbesluit voor dat natuurbeheerplan ligt ter goedkeuring bij de Vlaamse regering.
- De bijbehorende subsidies voor de uitvoering van werken die voorzien zijn in het natuurbeheerplan worden nog uitgewerkt in de loop van 2015.

BEHEERPLAN

Hoe wordt met het beheerplan omgesprongen in fase 1? (voorbereiding MP 1.1)

- Voor het ontwerp van MP1.1 worden bestaande beheerplannen gescreend om na te gaan wat nu al voorzien is om Europese natuurdoelen te realiseren.
- In eerste instantie gaat dit om beheerplannen van het Agentschap voor Natuur en Bos, openbare eigenaars en natuurverenigingen.
- Ook private eigenaars met een beheerplan zullen betrokken worden indien relevant.

BEHEERPLAN

Hoe wordt met het beheerplan omgesprongen in de volgende fasen?

- Eigenaars en beheerders van gronden zullen gestimuleerd worden om Europese natuurdoelen te realiseren op hun terreinen. Deze beheerders zullen hun concrete doelen en acties vastleggen in een beheerplan.
- Tegen dan zouden het nieuwe natuurbeheerplan en de bijbehorende subsidies ter beschikking moeten staan.
- De bestaande beheerplannen kunnen gebruik blijven maken van de bestaande subsidies tot het nieuwe natuurbeheerplan in voege gaat.

BEHEERPLAN

Wat zijn de volgende stappen?

- Een nieuw subsidiesysteem, gekoppeld aan het natuurbeheerplan, wordt uitgewerkt.
- Dit zal de bestaande subsidies voor bossen en erkende natuurreservaten vervangen.
- Dit gebeurt in nauw overleg met alle betrokken doelgroepen.
- Het systeem moet de realisatie van natuurdoelen nog beter ondersteunen.

Vraag 5

Welke middelen en instrumenten zijn voorzien voor de realisatie?

Wat weten we al en wat zijn de openstaande vragen?

Instrumenten in de volgende fasen?

INSTRUMENTEN

Met welke middelen kun je Europese natuurdoelen realiseren?

- In het algemeen zijn er instrumenten voor:
 - Beheer van terreinen
 - Inrichting van terreinen
 - Oplossen van milieuproblemen
 - Verwerving van terreinen

INSTRUMENTEN

Waarom zijn deze instrumenten belangrijk in het kader van de Europese natuurdoelen?

- Deze instrumenten ondersteunen een beheerder (particulier, vereniging of overheid) om zich te engageren tot de realisatie van Europese natuurdoelen.
- Deze instrumenten blijven bestaan en worden gefocust op de realisatie van de natuurdoelen.
- Het natuurbeheerplan wordt een belangrijk nieuw instrument.

INSTRUMENTEN

Wat weten we al over de instrumenten?

- Vanuit de overheid bestaan reeds heel wat instrumenten die de realisatie van de natuurdoelen ondersteunen:
 - Beheerplannen
 - Investeringsubsidies natuur
 - Beheerovereenkomsten voor landbouwers
 - Subsidies voor waterzuivering
 - Natuurinrichtingsprojecten
 - ...
- Deze instrumenten komen voort uit de regelgeving voor natuur en bos, maar ook uit andere beleidsdomeinen (milieu, landinrichting,...)

INSTRUMENTEN

Wat weten we al over de instrumenten?

- Bestaande instrumenten worden gefocust op de realisatie van Europese natuurdoelen. Enkele voorbeelden:
 - Natuurinrichtingsprojecten zullen in eerste instantie ingezet worden om Europese natuurdoelen te realiseren.
 - De aankoop van gronden door natuurverenigingen moet voor 75% in functie van Europese natuurdoelen te gebeuren, door het Agentschap voor Natuur en Bos voor 85%.

INSTRUMENTEN

Wat weten we al over de instrumenten en wat zijn de openstaande vragen?

- Een nieuw subsidiesysteem, gekoppeld aan het natuurbeheerplan, wordt uitgewerkt. Dit zal de bestaande subsidies voor bossen en erkende reservaten vervangen.
- Dit gebeurt in nauw overleg met alle betrokken doelgroepen. Het systeem moet de realisatie van natuurdoelen nog beter ondersteunen.

INSTRUMENTEN

Hoe wordt met de instrumenten omgesprongen in fase 1? (voorbereiding MP 1.1)

- In MP 1.1 wordt in kaart gebracht wat reeds in de goedgekeurde beheerplannen voorzien is om Europese natuurdoelen te realiseren.
- De bestaande beheerplannen kunnen gebruik blijven maken van de bestaande subsidies tot het nieuwe natuurbeheerplan in voege gaat.

INSTRUMENTEN

Hoe wordt met de instrumenten omgesprongen in de volgende fasen?

- Na MP1.1 worden meer terreinen gezocht waarvoor eigenaars een beheerplan willen opmaken.
- Tegen dan zouden het nieuwe natuurbeheerplan en de bijbehorende subsidies ter beschikking moeten staan.